

Z roko v roki – izkušnja šole v projektu Linpilcare in pogled od zunaj

Dr. Brigita Rupar, *Zavod Republike Slovenije za šolstvo*

Tjaša Prudič, *OŠ »Jožeta Krajca«*

Uvod

Šola postane učeča se skupnost, ko naredi premik od individualnega k sistemskemu mišljenju (Sentočnik, 2006). To pomeni, da učitelj ni več izoliran posameznik, pač pa je sestavni del širše skupnosti. To tudi pomeni, da procesi, ki potekajo v neki šoli, niso samo stvar tistih, ki so vpleteni, temveč se dotikajo vseh članov skupnosti in jih je treba gledati v kontekstu skupnih ciljev. Podpora, ki pomaga učiteljem pri izgrajevanju učeče se skupnosti, mora biti usmerjena v spodbujanje timskega povezovanja in vzpostavljanje sodelovalne kulture. Vodilni teoretiki vpeljevanja sprememb (Fullan, 1993; Senge, 2001) navajajo, da je treba upoštevati, da spremembe zaživijo, če bodo smisel videli tisti, ki jih vpeljujejo. Učinkovite spremembe terjajo daljši čas, vsaj 3 do 5 let, da se pokažejo rezultati. Za takšne učinke pa je potreben jasen in soglasno sprejet načrt aktivnosti.

Ni enotnega recepta za to, kako naj bi šole vpeljevale spremembe. Prijemi, ki so uspešni v eni šoli, se ne obnesejo nujno tudi v drugih šolah. Pomemben del razlogov tiči v odporih do sprememb, ki so pogojene s psihološkimi dimenzijami in čustvi. Če spremembe vpeljujemo avtoritarno, naletimo na odpore. Spremembe so zaželeno le, ko temeljijo na sodelovanju vseh vpletenih. To pomeni, da tisti, ki so povabljeni k sodelovanju pri izvajanju sprememb, le-te občutijo kot svojo last, kar pomeni, da se z njimi identificirajo.

Šolsko skupnost sestavljajo mrežno povezane in avtonomne skupine učiteljev, ki v medsebojnih interakcijah izgrajujejo svojo profesionalno identiteto.

Spreminjanje je izrazito osebna izkušnja, zahteva čustvene in konceptualne premike ter spremembo stališč. Šele potem lahko pride do drugačnega ravnanja.

Vključitev v razvojno nalogo Spodbujanje bralne pismenosti

Omenjena izhodišča priznanih avtorjev so nam bila na zavodu v pomoč, ko smo razmišljali, katere šole naj povabimo v projekt Linpilcare. Osnovna šola Jožeta Krajca Rakek je bila v letih 2013–2015 vključena v razvojno nalogo ZRSŠ območne enote Ljubljana z naslovom Spodbujanje bralne pismenosti. V teh dveh letih se je oblikoval tim 8 učiteljev, ki so se načrtno in sistematično posvetili izboljšanju ravni bralnih zmožnosti učencev. Učitelji so opredelili svoja raziskovalna vprašanja, predvideli aktivnosti ter določili kazalnike. Ugotavljali so, da učenci niso več tako spretni v branju z razumevanjem, v iskanju informacij v besedilih, slabše se znajdejo pri delu z učbenikom. Manjkrat posegajo tudi po knjižnem gradivu in knjiga ni več stalnica v življenju otrok. Samokritično so tudi ugotovili, da imajo premalo znanja za pripravo nalog višjih taksonomskih nivojev bralnega razumevanja.

Najprej so se lotili študija teoretskih virov o spodbujanju bralnega razumevanja in se odločili, da bo njihov cilj dela usmerjen na oblikovanje nalog, ki preverjajo razumevanje in znanje analiziranja, sklepanja in uporabe. Načrtno so iskali besedila, povezana z njihovim predmetnim področjem (besedilo iz učbenika, berila, aktualno besedilo, besedilo s spleta), oblikovali naloge, ki so zahtevale uporabo teh več-

čin, nato pa so znotraj skupine preverjali ustreznost in drug drugemu svetovali, kako naj izboljšajo svoje izdelke. Naloge so uporabili pri delu z učenci ter kritične uvide, rezultate in spoznanja delili s kolegi v projektni skupini. V dveh letih sta tako nastala 2 zbornika s primeri nalog, ki so jih dali na razpolago svojim sodelavcem v šoli.

V tem času se je projektni tim oblikoval v trdno povezano skupino. Učitelji so se redno sestajali, kritično prijateljevali in si pomagali, kadar so naleteli na težave. Postali so v pravem pomenu besede učeča se skupina, ki je postala gonilo razvojnih pobud na šoli. Ravnateljica je podpirala njihovo delo, se zanimala, kaj delajo, hospitirala pri pouku in občasno sodelovala tudi na sestankih. Skrbela je, da so imeli možnost svoje delo predstavljati na pedagoških sestankih.

Precej podpore je ponudil tudi ZRSŠ. Skrbnica, pedagoška svetovalka jim je pomagala pri usmerjanju, strokovnih vprašanjih in dilemah. Poleg tega so se vključili tudi nekateri predmetni svetovalci, in to predvsem pri vprašanjih, povezanih z didaktičnimi strategijami predmeta.

Delo v projektu Linpilcare

Po koncu razvojne naloge so učitelji projektnega tima želeli nadaljevati z zastavljenim razvojnim procesom, zato so z veseljem sprejeli povabilo v projekt Linpilcare. V utemeljitvi so poudarjali učinkovitost akcijskega raziskovanja lastne prakse s pomočjo skrbnikov pedagoških svetovalcev. Na temelju izkušenj in rezultatov iz prejšnjih dveh let so izbrali krovno raziskovalno vprašanje, ki se je glasilo: »S katerimi strategijami poučevanja voditi učence, da bodo dosegli višji nivo razumevanja?« Člani projektne skupine so si znotraj skupnega cilja zastavljali svoje, predmetno specifične cilje. V akcijskem načrtu (priloga) so predvideli dejavnosti učiteljev in aktivnosti učencev ter kazalnike in roke.

Načrta dela so se držali. Na rednih mesečnih sestankih so pregledovali potek dela, poročali o odzivih učencev, se posvetovali glede odprtih vprašanj in si pomagali, kadar so naleteli na težave. Skrbnica se je sestankov tima udeležila štirikrat v dveh letih. Nekateri učitelji so se povezali s predmetnimi svetovalci z zavoda, ki so jim pomagali pri oblikovanju nalog na različnih taksonomskih ravneh in posebno pozornost posvetili doseganju ciljev iz učnih načrtov. Ude-

leževali so se tudi usposabljanj, ki so jih na zavodu organizirali v okviru projekta. Na pedagoških konferencah v šoli so redno poročali o svojih aktivnostih ter ob podpori ravnateljice kolege vabili k sodelovanju.

V projektni skupini so uspešno gradili zaupnost in tovarništvo, kritično so prijateljevali, izmenjavali so si gradiva, hospitirali in diskutirali o strokovnih problemih. Da ne bi le poslušali kako, s kakšnimi strategijami člani učeče se skupnosti pri učencih spodbujajo različne nivoje bralnega razumevanja, so se v tem preizkusili tudi sami. Trije člani so za preostale člane ter za vse kolege, ki so se jim želeli pridružiti, izpeljali svoje delavnice/učne ure. Učitelj športa je pripravil delavnico Postavi in izvedi, kjer so s pomočjo skice z legendo postavili poligon in s pomočjo zapisanih navodil pravilno izvedli vajo pri športu. Pri kemijski delavnici Skrivno orožje svetlolask so dokazovali prisotnost kisika pri razgradnji vodikovega dioksida. Na zadnji delavnici pa so se podali na lov za zakladom, ki so ga iskali s pomočjo različno zahtevnih pisnih navodil.

Poleg tega, da so izkusili, s kakšnimi strategijami njihovi kolegi pri učencih spodbujajo različne nivoje bralnega razumevanja, so morali na delavnicah med seboj sodelovati in se še drugače povezati. Tako so še bolj začutili delo kolegov. Njihovo spoštovanje do sodelavcev se je povečalo.

Delo projektne skupine so vsem strokovnim delavcem šole predstavili tudi na oglasni deski v zbornici in ob zaključku vsakega leta na zaključni konferenci.

Sklep

Ker so kazalniki pokazali napredek – učenci so izkazovali višje nivoje bralnega razumevanja, člani projektne skupine pa razvili in preizkusili dobre strategije dela, so znanje združili in izdali tudi zbornik nalog (2017), ki spodbujajo in preverjajo različne nivoje bralnega razumevanja. Zbornik je dober dokaz, da so ustvarili učečo se skupnost, v kateri so si delili izkušnje in lastno prakso, kjer so kritično ovrednotili delo drug drugega, izpostavili pozitivne stvari, si pomagali, in ko se jim je zataknilo, podajali ideje in predloge, da so skupaj prišli do cilja.

Člani projekta so o svojem delu povedali:

- Pri projektu Linpilcare sem se srečala z novimi znanji, o katerih prej nisem veliko razmišljala.
- Vse to je prispevalo k temu, da sem bolj zadovoljna s svojim načinom dela, saj se je to pokazalo tudi kot velik doprinos pri znanju, uspešnosti in večji aktivnosti samih učencev.
- Izdelala sem nekaj učnih kompletov, ki jih bom še dopolnjevala.
- V skupini je bilo prijetno in sproščeno vzdušje, zelo pomirjajoče in me je vedno napolnilo z novo energijo.
- Kot članici učeče se skupnosti mi je bilo v veliko veselje spoznavati delo ter pristope pri kolegih učiteljih različnih predmetov (šport, kemija, DSP, etika, jeziki). Nekatere njihove didaktične pristope bom lahko uporabila v svoji praksi.
- Samega sebe sem pripravil do nekaterih sprememb pri delu z učenci, do katerih sem bil pred samim projektom nekoliko skeptičen.
- Motivacija za nadaljnje dobro delo in še bolj dobro razvijanje sposobnosti učencev.

- Ugotovila sem, da zmorem in znam poučevati tudi drugače.
- Učča se skupnost, v kateri sem imela možnost sodelovati že pred tem projektom, je skupina, kjer si med seboj zaupamo in upamo razkriti svoje strahove in povedati svoja mnenja, torej si biti kritični prijatelji. Vesela in hvaležna sem za te izkušnje in vso pomoč kolegic in kolegov v trenutkih, ko sem se znašla v slepi ulici.

Viri in literatura

Fullan, M. (1993). Change Forces. Probing the Depths of Educational Reform. The Falmer Press. London. New York. Philadelphia.

Nabor nalog, ki spodbujajo in preverjajo različne nivoje bralnega razumevanja. Zbornik (2017). Uredila Tjaša Prudič. OŠ Jožeta Krajca.

Senge, P. in sod. (2001). Schools That Learn. A Fifth Discipline Fieldbook for Educators, Parents and Everyone Who Cares About Education. New York, London: Doubleday Dell Publishing Group, Inc.

Sentočnik, S. (2006). Vpeljevanje sprememb v šole – izziv za spodbujevalce sprememb. V: Sentočnik, S. idr.: Vpeljevanje sprememb v šole – konceptualni vidiki. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

Podrobnejši opis procesov, ki potekajo v učeči se skupnosti, in orodij (delavnic, protokolov in načinov dela), ki jih lahko za ta namen uporabljamo, pa je v priročniku Učitelji, raziskovalci lastne prakse, ki ga lahko preberate na spletnem naslovu <https://www.zrss.si/strokovne-resitve/digitalna-bralnica/podrobno?publikacija=208>

S KATERIMI STRATEGIJAMI POUČEVANJA VODITI UČENCE, DA BODO DOSEGLI VIŠJI NIVO RAZUMEVANJA					
Akcijsko vprašanje	Aktivnosti za doseganje rezultatov (učenci)	Aktivnosti za doseganje rezultatov (učitelj)	Nosilec (oseba ali tim) aktivnosti Vključeni učenci	Kazalniki (konkretni ¹)	Roki
V kolikšni meri več samostojnega dela z učbenikom, uvajanje aktualnih besedil in nalog kritičnega mišljenja v pouk DKE vpliva na razvoj višjih ravni bralne pismenosti pri učencih?	• Uvajanje samostojnega dela z učbenikom pri pouku DKE. • Uvajanje aktualnih besedil (članki, novice, reportaže) v pouk DKE. • Uvajanje nalog kritičnega mišljenja v pouk DKE.	• Naučiti se strukturirati naloge po 3 ravneh bralne pismenosti (S, Pečjak). • Sestavljati in uvajati naloge vseh treh nivojev bralne pismenosti glede na besedila v učbeniku, aktualna besedila. • Sestavljati in uvajati naloge kritičnega mišljenja (izob. B. Rupar – Kako z vprašanji spodbujamo razmišljanje).	Učiteljica DKE 2015/2016 7. A 8. A, 8. B 2016/2017 7. A 8. A	• Učne priprave. • Vprašalnik – ugotavljanje začetnega stanja – število pravilno rešenih nalog na različnih ravneh razumevanja. • Vprašalnik – ugotavljanje vmesnega stanja ... • Vprašalnik – ugotavljanje končnega stanja ... • Izdelan nabor nalog kritičnega mišljenja. • Izdelan nabor nalog vseh treh ravni bralne pismenosti ob učbeniku.	• november 2015 (vprašalnik) • december–maj 2015 (naloge) • maj (2016) (vprašalnik) • november 2016 (vprašalnik) • september–maj 2017 (naloge) • junij 2017 (vprašalnik)
Kako lahko s skico gibalne naloge vplivamo na samostojnost učencev pri pouku predmeta ŠPO?	• Razumevanje skice oz. branje skice. • Razvijanje orientacije v prostoru. • Na podlagi skice (navodil) samostojna izvedba individualne gibalne naloge. • Na podlagi skice (navodil) samostojna izvedba skupinske gibalne naloge.	• Priprava delovnih listov za različne gibalne naloge. • Naučiti se pripraviti različne gibalne naloge glede na nivoje bralne pismenosti. • Sprotno spremljanje in individualna obravnava učencev.	Učitelj predmeta ŠPO 6. A (dečki) 2015/2016 7. A (dečki) 2016/2017	• S pomočjo delovnih listov ugotavljanje začetnega stanja in spremljanje napredka posameznega učenca (naloge in zadolžitve se bodo stopnjevale). • Videoanaliza opravljenih oz. neopravljenih zadolžitvev ter sprotno spremljanje stanja.	• november 2015 (analiza stanja) • februar 2016 • maj 2016 • oktober 2016 (analiza stanja) • januar 2017 • april 2017

.....
¹ Npr.: videoizseki posameznih dejavnosti (v trajanju največ 15 min), primeri individualnih akcijskih načrtov, dokazila o formativnem spremljanju učencev (načrt spremljanja, izdelki učencev s komentarji učiteljev in/ali učencev), učne priprave, refleksije, delo v učehih se skupnostih, primeri vključevanja znanstvene/strokovne literature v načrtovanje dela in refleksijo učiteljev itn.

S KATERIMI STRATEGIJAMI POUČEVANJA VODITI UČENCE, DA BODO DOSEGLI VIŠJI NIVO RAZUMEVANJA					
Akcijsko vprašanje	Aktivnosti za doseganje rezultatov (učenci)	Aktivnosti za doseganje rezultatov (učitelji)	Nosilec (oseba ali tim) aktivnosti Vključeni učenci	Kazalniki (konkretni ¹)	Roki
V kolikšni meri večja pogostost izvajanja praktičnega dela pri pouku kemije vpliva na natančno branje navodil in pravilno izvedbo poskusa ter na razvoj višjih nivojevbralnega razumevanja?	- Spremljanje učencev pri izvajanju kemijskega poskusa po navodilih. - Iskanje podatkov o lastnostih in sestavi snovi v različnih virih (strokovna literatura, znanstveni članki). - Načrtovanje eksperimentalnega dela na podlagi raziskovalnega vprašanja.	- Naučiti se sestaviti naloge oz. vprašanja po treh ravnehbralne pismenosti (S. Pečjak) in jih vključiti v delovni list za izvedbo poskusa, ki bo že imel natančno oblikovana navodila in postopke izvedbe. - Izdelati ocenjevalni list oz. ček listo spremljanja učencev pri sami izvedbi poskusa in nadaljnji analizi odgovorov na zastavljena vprašanja (pomoč svetovalke A. Bačnik). - Usmerjati učence k načrtovanju eksperimentalnega dela na podlagi raziskovalnega vprašanja.	Učiteljica KEM, POK Učenci 8. r., ki obiskujejo IP POK 2015/2016 Učenci 8. r., ki obiskujejo IP POK 2016/2017 učenci 9. r., ki obiskujejo IP KVŽ 2016/2017	- Ocenjevalni list oz. kontrolna lista ugotavljanja začetnega, vmesnega in končnega stanja – uporaba pripomočkov, izvedba poskusa in število rešenih nalog na različnih ravnehbralnega razumevanja. - Nabor delovnih listov za izvedbo poskusov z nalogami različnih ravnibralnega razumevanja. - Učenci 8. razreda ob zaključku šolskega leta sami načrtujejo poskus na podlagi raziskovalnega vprašanja. - Učenci 9. razreda pa sami načrtujejo poskus že decembra.	- december 2015 - december 2016 (analiza začetnega stanja) - januar 2016 - januar 2017 (naloge) - februar 2016 - februar 2017 (analiza vmesnega stanja) - marec, april 2016 - marec, april 2017 (naloge) - maj 2016 - maj 2017 (analiza končnega stanja) - junij 2016 (načrtovanje poskusa)
Kako večja izpostavljenost nalogam višjega nivojabralne pismenosti vpliva na razvoj višjih ravnibralne pismenosti pri posameznih učencih?	- Delo z različnimi vrstami besedil, spoznavanje žanrov. - Reševanje različnih tipov nalog za delo z besedilom. - Interpretacija prebranega, aplikacija prebranega.	- Priprava nabora besedil in različnih vrst nalog za delo z besedili. - Strukturiranje nalog za delo z besedilom glede na nivojebralne pismenosti (po S. Pečjak).	Učiteljica TJA, 9. A, 9. B 2016/2017	- Doseženo povprečno višje število točk na preverjanjih pri nalogah druge in tretje ravni (po S. Pečjak). - Individualna primerjava rezultatov in opazovanje individualnega napredka posameznih učencev.	- november 2015 - maj 2016 - oktober 2016 - maj 2017

S KATERIMI STRATEGIJAMI POUČEVANJA VODITI UČENCE, DA BODO DOSEGLI VIŠJI NIVO RAZUMEVANJA					
Akcijsko vprašanje	Aktivnosti za doseganje rezultatov (učenci)	Aktivnosti za doseganje rezultatov (učitelji)	Nosilec (oseba ali tim) aktivnosti Vključeni učenci	Kazalniki (konkretni!)	Roki
V kolikšni meri lahko z načrtovanimi aktivnostmi v razredu dosežem hitrejšo branje in višji nivo razumevanja in mišljenja?	- Usmerjeno branje – samostojno delo s pisnimi gradivi pri pouku s pomočjo individualnih dnevnih načrtov dela. - Uporaba BUS ob različnih pisnih gradivih (književna in neknjiževna besedila, sezname, navodila, grafi, tabele, problemske naloge ...). - Formativno spremljanje napredka učencev – sprotne povratne informacije in vodenje dnevnika.	- Vodenje učencev – izdelava individualnih navodil dela. - Izpopolnjevanje za pridobitev večšin oblikovanja nalog za različne učne tipe na različnih ravneh zahtevnosti. - Širitev nabora nalog. - Sprotne pisne in ustne povratne informacije o delu in dosežku. - Izpopolnjevanje v formativnem spremljanju učencev. - Dnevnik dela učencev.	Učiteljica RP 4. B 5. B 2016/2017 4. B 5. B	- Vprašalnik: – ugotavljanje začetnega stanja – število rešenih nalog na različnih ravneh razumevanja in hitrost branja; 1. in 2. evalvacija AN – vprašalnik ob koncu 1. in 2. ocenjevalnega obdobja – vsakič večje število rešenih nalog višjega nivoja razumevanja, višja hitrost branja in reševanja nalog.	- september 2016 - sprotno spremljanje in usmerjanje 1.: januar/februar 2017 2.: maj 2017
V kolikšni meri gibalne aktivnosti za integracijo možganov vplivajo na hitrost in tekočnost branja ter doseganje višjih nivojev bralne pismenosti?	- Učenci vodeno izvajajo gibalne vaje za integracijo leve in desne možganske polovice (pred branjem, reševanjem nalog). - Učenci urijo bralno tehniko. - Spoznajo različne BUS. - Samostojno rešujejo različne vrste pisnih gradiv pri urah DSP.	- Priprava različnih gibalnih aktivnosti za integracijo možganov. - Izdelava nabora gibalnih aktivnosti. - Izpopolnjevanje za pridobitev večšin oblikovanja nalog vseh nivojev. - Izpopolnjevanje v večščinah formativnega spremljanja.	Izvajalka DSP Učenci, ki imajo DSP; 5., 6. A (1 učenka) 6., 7. A (2 učenca) 7., 8. A (2 učenki)	- Večje število rešenih nalog višjega nivoja bralnega razumevanja (formativno spremljanje – vprašalnik na začetku in koncu). - Posnetek glasnega branja (število prebranih besed/minuto, število napak pri branju).	- november 2015 – analiza stanja 1. krog: december 2015 – marec 2016 - april 2016 – analiza stanja 2. krog: maj 2016 – oktober 2016 - november 2016 – analiza stanja 3. krog: december 2016 – marec 2017 - april 2017 – analiza stanja in evalvacija

S KATERIMI STRATEGIJAMI POUČEVANJA VODITI UČENCE, DA BODO DOSEGLI VIŠJI NIVO RAZUMEVANJA					
Akcijsko vprašanje	Aktivnosti za doseganje rezultatov (učenci)	Aktivnosti za doseganje rezultatov (učitelji)	Nosilec (oseba ali tim) aktivnosti Vključeni učenci	Kazalniki (konkretni ¹⁾)	Roki
S katerimi dejavnostmi lahko zvišam nivo bralnega razumevanja v nemščini ter posledično dosežem višjo učenčevo samozavest pri samostojnem delu z besedili in pri sporazumevanju v nemščini?	- Različni načini dela z besedilom – dejavnosti pred branjem, med branjem in po branju (aktualne teme, Landeskunde ...). - Učenci samostojno delajo z besedilom (kratke zgodbe, knjige za BZ ...) – ob podpori vnaprej danih navodil in napotkov. - Učenci prepoznajo in razumejo pomen stalnih besednih zvez v različnih vrstah gradiv (basni, slovarji, splet ...).	- Usmerjanje učencev pri delu z besedilom (navodila). - Izdelava mape z različnimi vrstami besedil (aktualna tematika, Landeskunde, pesmi, besedila s stalnimi besednimi vezami ...). - Izpopolnjevanje na področju oblikovanja nalog za različne nivoje bralne pismenosti. - Izpopolnjevanje na področju formativnega spremljanja učencev.	Učiteljica nemščine 2015/2016: Učenci IP NI2 (8. r.) 2016/2017: Učenci IP NI2 (8. r.) učenci IP NI3 (9. r.)	- Vprašalnik: – ugotavljanje začetnega stanja – število pravilno rešenih nalog na različnih ravneh bralnega razumevanja. - Večje število pravilno rešenih nalog prepoznavanja/razumevanja stalnih besednih zvez. - Boljši rezultati pri nalogah višje ravni bralnega razumevanja (formativno spremljanje). - Višanje samozavesti pri samostojnem delu z besedili ter komunikaciji v nemškem jeziku (sproščenost, sodelovanje ...).	- november 2015 - november 2015 – maj 2016 (1. evalvacija: februar 2016, 2. evalvacija: junij 2016) - oktober 2016 (analiza stanja) - november 2016 – maj 2017 - februar 2017 (vmesna analiza) - maj 2017 (končna analiza, evalvacija)
Koliko učenje BUS izboljša nivo učenčevega bralnega razumevanja?	- Učenje BUS ob različnih aktualnih besedilih (članki, novice, reportaže ...). - Učenci se uvajajo v samostojno oblikovanje pojmovnih map pri predmetih NIT, DRU in SLJ. - S skupnim delom se učenci urijo v klasificiranju pojmov v kategorije.	- Izpopolnjevanje za oblikovanje nalog na različnih ravneh zahtevnosti. - Izpopolnjevanje v formativnem spremljanju učencev.	Učiteljica RP 4. A 2015/2016 4. A 2016/2017	- Vprašalnik: ugotavljanje začetnega stanja – število rešenih nalog na različnih ravneh razumevanja in hitrosti branja. - Ob koncu šolskega leta primerjava števila rešenih nalog višjega nivoja z začetnim stanjem. - Učenci ob začetku in koncu šolskega leta izdelajo pojmovno mapo ob besedilu.	- november 2015 - november 2016 - maj 2016 - maj 2016 - december 2015, - december 2016 - junij 2016 - junij 2017